

3-051(082)

378:37.011.3

-051(082)

П 32

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КРИВОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ  
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
Факультет дошкільної і технологічної освіти  
Кафедра педагогіки та методики технологічної освіти

# ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

*Матеріали  
Всеукраїнської наукової конференції*

2-3 жовтня 2014 року

Кривий Ріг- 2014

Таким чином, подана структура готовності педагога до формування життєвої компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів була взята нами за основу в ході проведення дослідно-експериментальної роботи.

Показниками готовності педагога до організації формування життєвої компетентності учнів загальноосвітніх закладів було визначено: емоційно-позитивну мотивацію щодо формування життєвої компетентності учнів; прагнення ефективно реалізувати її; знання про сутність життєвої компетентності та специфіку її формування в учнів; володіння відповідними формами і методами виховання; рефлексивну позицію, яка пов'язана з адекватним оцінюванням себе як педагога, здатного формувати життєву компетентність в процесі його розвитку та саморозвитку тощо.

### Література

1. Дьяченко М. И. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях / М. И. Дьяченко, А. А. Деркач, Л. А. Кандыбович, В. А. Пономаренко. – Минск : Изд-во “Университетское”, 1985. – 206 с.
2. Кані шевська Л. В. Організаційно-методична підготовка педагогів до виховання соціальної зрілості старшокласників шкіл-інтернатів / Л. В. Канішевська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Ін-т проблем виховання АПН України, Київ : ТОВ “Імекс-ЛГД”, 2008. – Вип. 11. – С. 134–143.
3. Коломинский Я. Л. Возрастная и педагогическая социальная психология в свете проблем воспитания / Я. Л. Коломинский. // Прикладные проблемы социальной психологии. – М. : Наука, 1983. – С. 255–269.

*Р. В. Кондратенко, к. пед. н., доцент,  
Криворізький педагогічний інститут  
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

## ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сучасна освіта ґрунтується на засадах суб'єкт-суб'єктного процесу навчання й виховання, що розкриває її пріоритети та забезпечує якісну підготовку майбутніх студентів-вихователів до професійної діяльності, їхнього професійного становлення. Основу гуманістичної педагогіки становить особистісно-орієнтоване навчання, яке ґрунтується на принципах педагогічної взаємодії та співробітництва.

*Принцип педагогічної взаємодії* викладачів і студентів забезпечує здійснення педагогічного процесу, відповідно до особистісних та індивідуальних характеристик студентів. Педагогічна взаємодія враховує діяльність педагога, діяльність студента та їх взаємини. Побудова навчального процесу на принципі педагогічної взаємодії допоможе студентові стати активним учасником у системі взаємин «викладач – студент», відчутти довіру до себе, до своїх поглядів і думок. За такої умови діяльність викладача має

гуманістичну спрямованість, що забезпечує врахування індивідуальності студента, його потреб, можливостей, переживань.

Розглядаючи педагогічну взаємодію як елемент спільної діяльності вчителя й учнів, Л. Велитченко зазначає, що для її організації викладачеві при читанні курсу потрібно вийти за межі предметно орієнтованого навчання і поставити пріоритетним особистісно орієнтоване [3, с. 63]. Унаслідок цього дидактична інтеракція відійде на другий план, що дозволить розглядати педагогічну взаємодію як взаємодію особистостей. Педагог повинен побачити в студентові особистість, яка прагне до саморозуміння, самоповаги й саморозвитку.

Оскільки гуманістичною спрямованістю навчально-виховного процесу виступає демократичний стиль, то він повинен стати визначальним у педагогічній взаємодії між викладачем і студентами. Педагогічна взаємодія виступає і як форма спільної діяльності, і як спілкування. Педагогічне спілкування, за твердженням багатьох дослідників, становить складну, поліфункціональну систему, що передбачає соціально-психологічну взаємодію педагога і студентів. Змістом її є обмін інформацією, створення виховного впливу, організація взаємовідносин за допомогою комунікативних засобів [4, с. 141]. Для встановлення довірливих стосунків у процесі навчання викладачеві недостатньо лише володіти комунікативними вміннями. Ми вважаємо, що діалогічний стиль спілкування (Т. Щербан) в процесі навчання забезпечить орієнтування викладача на особистість студента, сприятиме вияву його творчості й пізнавальної активності. Можемо зазначити, що педагогічна взаємодія передбачає діалогічність стосунків між викладачем і студентом. Вона вказує на те, що ціннісна орієнтація майбутніх вихователів та їхній розвиток здійснюються в процесі такої взаємодії педагогів і студентів, змістом якої є обмін цінностями (духовними, моральними, гуманістичними тощо). Діалогічність характеризується орієнтацією на світосприйняття, інтереси, проблеми, досвід студентів. Деякі вчені приділяють велику увагу міжособистісному спілкуванню. С. Братченко доводить, що міжособистісний діалог – один із чинників психологічної парадигми. Саме діалог – це спілкування, де визначальним є процес, а не результат. Атрибутами міжособистісного діалогу є свобода співбесідників, взаємне визнання свободи один одного (рівноправність) та особистісний контакт на основі емоційного співпереживання і взаєморозуміння [1, с. 219].

Близьким до принципу педагогічної взаємодії виступає *принцип співробітництва*, який ґрунтується на партнерських взаєминах у системі «викладач – студент». Основним тут є врахування інтересів, потреб обох сторін. Викладач і студент разом знаходять вихід з різних ситуацій, що склалися, продумують і реалізують шляхи розв'язання проблем. Цей принцип допомагає відчуті студентам себе «на рівних» з викладачем.

Принцип співробітництва викладача і студента передбачає організацію співпраці, наявність ділових стосунків зі студентом. Викладач при співробітництві заохочує студента до навчання через створення середовища, що

сприяє розвивальній діяльності, організує максимальне напруження сил у досягненні вершини можливостей. Співробітництво – це узгоджена взаємодія, що сприяє організації й виконанню спільної діяльності і, як зазначає І. Булах, на відміну від суперництва, передбачає кооперацію, згоду, пристосування, коли просування кожного з партнерів взаємодії до своєї мети не перешкоджає, а допомагає реалізації цілей інших [2, с. 9]. Паритетна основа співробітництва підвищує продуктивність навчальної діяльності, спонукає до виникнення пізнавальних та особистісних мотивів у студентів.

Отже, важливим є те, що принципи педагогічної взаємодії та співробітництва ґрунтуються на гуманістичному підході. Завдяки їх дотриманню відбувається особистісно-орієнтоване навчання, де студент набуває статусу суб'єкта навчально-виховного процесу, а влада викладача рівномірно розподіляється між ним і студентами. У процесі педагогічної взаємодії та співробітництва у навчанні викладачу важливо правильно обрати стиль взаємодії та спілкування, щоб студент відчув позитивний емоційний контакт, повагу й довіру до своєї особистості.

#### Література

1. Братченко С. Л. Межличностной диалог и его основные атрибуты / С. Л. Братченко // Психология с человеческим лицом : гуманистическая перспектива в постсоветской психологии / под ред. Д. А. Леонтьева, В. Г. Щур. – М. : Смысл, 1997. – 336 с.

2. Булах І. С. Викладач-студент: психологія міжособистісних взаємодій : [навч.-метод. посіб.] / І. С. Булах, Л. В. Долинська. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 106 с.

3. Велитченко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу / Л. К. Велитченко. – О. : ПНЦ АПН України, 2005. – 302 с.

4. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація : [навч. посіб.] / О. Г. Мороз, В. О. Сластьонін, Н. І. Філіпенко. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1997. – 166 с.

*О. А. Гаврилюк, методист,  
позашкільний навчальний заклад  
«Центр дитячої та юнацької творчості «Сонях»»*

### РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ВИХОВАНЦІВ В ГУРТКАХ ХУДОЖНЬО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ БАГАТОПРОФІЛЬНОГО ПОЗАШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Окремі психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів у позашкільних навчальних закладах розкриті в багатьох дослідженнях [1;2;3]. Водночас актуальним залишається питання змістового наповнення окремих типів гуртків та впровадження нових підходів до модернізації змісту, організаційних форм і методів позашкільної освіти, які б сприяли розвитку пізнавальних інтересів вихованців. Формування пізнавального інтересу